

Aleksytymia i dysocjacja

jako podstawowe czynniki
zjawisk potraumatycznych

Moim Rodzicom

Elżbieta Zdankiewicz-Ścigała

Aleksytymia i dysocjacja

jako podstawowe czynniki
zjawisk potraumatycznych

Recenzja:
prof. dr hab. *Jerzy Trzebiński*

Redaktor prowadząca:
Anna Raciborska

Redakcja:
Magdalena Pluta

Korekta:
Joanna Barska

Projekt okładki:
Katarzyna Juras

Na okładce wykorzystano rysunek Pawła Gaborka

Copyright © 2017, 2018 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Pierwsze wydanie publikacji dofinansowane
przez SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

ISBN 978-83-7383-883-3

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./faks 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze, trzeci dodruk
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: Drukarnia Cyfrowa druk-24h.com.pl, Białystok

SPIS TREŚCI

PODZIĘKOWANIA	9
-------------------------	---

WSTĘP.	11
----------------	----

ROZDZIAŁ I

TRAUMA – DEFINICJA I KRYTERIA DIAGNOSTYCZNE	19
1.1. Trauma – konfrontacja z zagrożeniem życia	19
1.2. Krytyczne wydarzenia życiowe a doświadczenia traumatyczne	23
1.3. Krytyczne wydarzenia życiowe – ujęcie w kategoriach urazu	27
1.4. Zaburzenia po stresie traumatycznym	31
1.4.1. Kryteria diagnostyczne PTSD według DSM-IV-TR i DSM-5	32
1.4.2. Kryteria diagnostyczne PTSD u dzieci młodszych niż 6-letnie	38
1.5. Charakterystyka osiowych objawów zaburzeń pourazowych	40
1.5.1. Nadmierne pobudzenie (<i>arousal</i>)	40
1.5.2. Ponowne przeżywanie (<i>intrusive re-experiencing</i>)	41
1.5.3. Unikanie (<i>avoidance</i>)	44
1.5.4. Zmiany w procesach poznawczych i nastroju	45

ROZDZIAŁ II

NEUROPSYCHICZNA REPREZENTACJA DOŚWIADCZEŃ TRAUMATYCZNYCH	52
2.1. Wprowadzenie	52
2.2. Neurofizjologiczne i neuroanatomiczne poziomy kodowania traumy	53
2.3. Koncepcja psychicznej reprezentacji emocji	63
2.4. Tworzenie psychicznej reprezentacji doświadczeń traumatycznych	72

ROZDZIAŁ III

ALEKSYTYMIA I DYSOCJACJA W KONTEKŚCIE TRAUMATYCZNEGO ROZWOJU	82
3.1. Wprowadzenie	82
3.2. Aleksytymia – współczesne ujęcie	85

3.3. Style więzi a aleksytymia	86
3.4. Aleksytymia a percepcja emocji	90
3.5. Neuronalne korelaty aleksytymii	97
3.6. Dysocjacja – ramy pojęciowe	102
3.7. Style więzi – trauma a skłonność do dysocjacji.	106
3.8. Neurobiologiczne korelaty dysocjacji	111
3.8.1. Style więzi i wczesnodziecięca trauma jako źródło skłonności do patologicznej dysocjacji – poziom neurobiologiczny	112
3.9. Aleksytymia i dysocjacja a deficyty mentalizacji	116

ROZDZIAŁ IV

STYLE WIĘZI I TRAUMA, DYSOCJACJA I ALEKSYTYMIA

A ZABURZENIA REGULACJI AFEKTU	120
4.1. Wprowadzenie	120
4.2. Uczestnicy badania i procedura	128
4.2.1. Uczestnicy badania	128
4.2.2. Narzędzia badawcze	129
4.2.2.1. Ankieta	129
4.2.2.2. <i>Kwestionariusz stylów przywiązaniowych</i>	129
4.2.2.3. <i>Traumatic Experiences Checklist</i> (TEC)	130
4.2.2.4. <i>Toronto Alexithymia Scale</i> – 20	130
4.2.2.5. <i>Curious Experiences Survey</i> (CES)	131
4.2.2.6. <i>Michigan Alcoholism Screening Test</i> (MAST)	131
4.3. Wstępna analiza uzyskanych rezultatów	132
4.3.1. Statystyki opisowe – rodzaj stylów więzi, natężenie doświadczeń traumatycznych, poziom aleksytymii i dysocjacji w badanych grupach	132
4.3.2. Style więzi w badanych grupach	135
4.3.3. Trauma w badanych grupach	135
4.3.4. Nasilenie dysocjacji i aleksytymii w badanych grupach	137
4.4. Style więzi – trauma a uzależnienie od alkoholu	142
4.5. Podsumowanie	150

ROZDZIAŁ V

STYLE WIĘZI–TRAUMA–ALEKSYTYMIA A SKŁONNOŚĆ DO UZALEŻNIEŃ

W ŚWIETLE BADAŃ WŁASNYCH	152
5.1. Style więzi–trauma a aleksytymia	152
5.2. Trauma–aleksytymia a uzależnienie od alkoholu	170
5.3. Styl więzi–trauma–aleksytymia a uzależnienie	176
5.4. Podsumowanie	184

ROZDZIAŁ VI

STYLE WIĘZI–TRAUMA–DYSOCJACJA A SKŁONNOŚĆ DO UZALEŻNIEŃ W ŚWIEŹLE BADAŃ WŁASNYCH	188
6.1. Styl więzi–trauma–dysocjacja – analiza związku w przeprowadzonych badaniach	188
6.2. Trauma–dysocjacja–uzależnienie od alkoholu.	194
6.3. Style więzi–trauma–dysocjacja–uzależnienie	198
6.4. Podsumowanie	206

ROZDZIAŁ VII

STYLE WIĘZI–TRAUMA–ALEKSYTYMIA–DYSOCJACJA A UZALEŻNIENIE OD ALKOHOLU – WERYFIKACJA MODELU TEORETYCZNEGO	208
7.1. Alekсыtymia–dysocjacja a uzależnienie od alkoholu.	208
7.2. Style więzi–dysocjacja–alekсыtymia a uzależnienie	211
7.3. Trauma–alekсыtymia–dysocjacja a uzależnienie	216
7.4. Weryfikacja modelu relacji style więzi–trauma–alekсыtymia– dysocjacja a uzależnienie od alkoholu.	220
7.5. Dyskusja uzyskanych rezultatów	226

ROZDZIAŁ VIII

ZAKOŃCZENIE	229
8.1. Od pozabezpiecznych więzi do chronicznych stanów potraumatycznych	229
8.2. Alekсыtymia i dysocjacja a zaburzenia pourazowe	233
8.3. Poszukiwanie bezpieczeństwa – terapia PTSD i nadużywania substancji psychoaktywnych	236
8.4. Uwagi końcowe	239
BIBLIOGRAFIA	241
INDEKS NAZWISK.	260
SPIS RYCIN I TABEL	268